

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ»

Тамара Кутек

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Анотація

У статті розглянуто особливості підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Визначено структуру, основні складові навчального процесу студентів і напрямки його удосконалення.

Ефективність підготовки майбутніх фахівців галузі фізичної культури спорту передбачає корекцію мети та змісту навчального процесу за допомогою різноманітних засобів, форм, нових методів навчання, розробку нових критеріїв оцінювання рівня професійної майстерності студентів, обґрунтування теоретичних і методичних основ управління процесом навчання в цілому.

Ключові слова: фізична культура, навчальний процес, методи навчання, професійна майстерність, критерії оцінювання.

Постановка проблеми.

Перебудова змісту освіти є гострою проблемою сьогодення фахівців різних галузей та необхідною вимогою сучасного суспільства [15].

Особливої уваги набула проблема корінних змін у системі фізичного виховання, а саме підвищення якості підготовки майбутніх фахівців галузі «Фізична культура і спорт».

Система підготовки фахівців галузі фізичної культури характеризується побудовою тривалого навчально-виховного процесу, в основі якого мають бути варіабельні засоби і методи, інноваційні технології.

Навчальний процес у вищих навчальних закладах України зорієнтований на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення знань, швидкої адаптації до змін в

соціально-культурній сфері та організації праці в умовах ринкової економіки. Він базується на принципах науковості, гуманізму, демократизму, наступності і безперервності та зводиться до системи заходів, спрямованих на реалізацію змісту освіти [8].

Підготовка фахівців високого класу повинна здійснюватись з урахуванням набутого вітчизняного й зарубіжного досвіду, з використанням ефективних сучасних інноваційних технологій. Підґрунтям цього повинні бути оновлення змісту, форм організації навчально-виховного процесу відповідно до світових стандартів.

Роботу виконано за темою 2.3.5 1п «Удосконалення теоретико-методичних основ управління системою підготовки студентів-спортсменів швидкісно-силових видів спорту» Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту на 2006-2010 рр., (номер державної реєстрації – 0108V008210).

Аналіз останніх досліджень.

Підготовка фахівців фізичної культури розглядається вченими у широкому спектрі наукових досліджень. Лише за останні роки даній проблемі було присвячено низку наукових досліджень, спрямованих на:

- проблеми здоров'я студентської молоді [10];
- удосконалення спортивної підготовки студентів-спортсменів [16];
- впровадження технічних засобів і тренажерів у систему спортивної підготовки студентської молоді [1,5];
- удосконалення методики викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту [20];
- вирішенню проблем інтенсифікації навчання [13];
- використанню комп'ютерних технологій у галузі фізичної культури і спорту [11];

Незважаючи на те, що питання підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, як предмет дослідження, розглядалися в багатьох

наукових роботах, у більшості випадків увага приділялася лише окремим складовим компонентам навчального або тренувального процесу. Існуючі дослідження не висвітлюють особливостей підготовки майбутніх фахівців в сучасних умовах, в основі яких як позитивні сторони, так і негативні, які потребують більш детального вивчення з метою подальшого удосконалення навчально-виховного та тренувального процесу студентів. Крім того, чітко не визначено єдиних напрямків щодо підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Отже, актуальність дослідження полягає з одного боку у необхідності підготовки висококваліфікованих фахівців галузі фізичної культури, а з іншого – удосконалення навчально-тренувального процесу за допомогою нових засобів і методів, основою яких є сучасні спортивні технології.

Головні завдання дослідження – визначити основні складові підготовки майбутніх фахівців та обґрунтувати шляхи удосконалення навчального процесу.

Обґрунтування наукових результатів.

Аналіз науково-методичної літератури та програмно-нормативної бази навчального процесу майбутніх фахівців фізичної культури і спорту дозволив проаналізувати погляди вчених на дану проблему. Навчальний процес майбутніх фахівців фізичної культури і спорту включає в себе такі основні блоки: теоретико-методичний і практичний блок.

Теоретико-методичний блок – передбачає формування знань у галузі «Фізична культура і спорт», зокрема спеціальних дисциплін (методика викладання гімнастики, методика викладання легкої атлетики, плавання та ін.); медико-біологічних дисциплін (анатомія, фізіологія, фізична реабілітація та ін.); загально-гуманітарних дисциплін (історія, економіка, філософія та ін.), психолого-педагогічних (психологія, педагогіка та ін.)

Практичний блок – передбачає оволодіння професійно важливими вміннями та навичками: науково-дослідної діяльності, організаційно-педагогічної діяльності, підвищення спортивної майстерності.

У результаті засвоєння теоретичних і методичних знань, а також оволодіння руховими вміннями й навичками практичної підготовки студенти повинні знати і вміти:

- різні методики проведення занять фізичною культурою з особами різного віку, статі, фізичного розвитку, фізичної підготовленості;
- науково-методичне обґрунтування використання засобів і методів фізичного виховання;
- особливості розвитку фізичних якостей і формування рухових навичок;
- нормативно – програмове забезпечення навчального процесу.
- застосовувати педагогічні і медичні методи контролю у навчально-тренувальному процесі;
- володіти високим рівнем технічної підготовки;
- удосконалювати власний рівень спортивної підготовки;
- володіти навичками страхування;
- надавати першу медичну допомогу при травмуваннях на заняттях;
- санітарно-гігієнічні вимоги при заняттях фізичними вправами;
- вимоги щодо безпеки проведення занять фізичними вправами.
- правильно використовувати набуті знання, вміння і навички у практичній діяльності.

Набуття високого рівня умінь і навичок майбутніх фахівців можливе лише при розробці нових технологій професійної підготовки, які базуються на результатах педагогічної науки останніх років з використанням активних форм навчання, проблемно-пошукових методів, інформаційних і комунікаційних технологій. Вирішення даної проблеми вчені вбачають у реформуванні системи підготовки фахівців фізичної культури і спорту в цілому.

Серед основних шляхів удосконалення навчального процесу фахівці вказують на диференціацію навчання [12, 19] з використанням інноваційних технологій [2, 4, 6, 13, 14, 18], які здатні підвищити науково-методичний і кваліфікаційний рівень знань майбутніх фахівців фізичної культури.

Для своєчасного коригування навчально-тренувального процесу рекомендують застосовувати технічні засоби навчання [1, 11].

Неабияку роль у процесі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту відіграють міжпредметні зв'язки – використання знань психолого-педагогічних, медико біологічних наук у процесі вивчення спортивно-педагогічних дисциплін, що покращує розуміння основних наукових положень, закономірностей, процесів, які відбуваються в організмі у результаті впливу фізичних вправ [??].

Ряд фахівців великої уваги приділяють контролю за рівнем знань, рухових умінь і навичок, розвитку фізичних якостей [3, 9].

У зв'язку з тісним взаємозв'язком професійного навчання з практикою, особливої ролі набуває теоретичне обґрунтування та експериментальна розробка системи професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури на основі моделювання в системі теоретико-методичного забезпечення, яка містить у собі концептуальні положення, принципи, моделі, види, форми, методи [7, 17].

Висновки.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що навчальний процес студентів спеціальності «Фізичне виховання» має свою специфіку, в основі якої, крім теоретико-методичної підготовки, велике значення має спортивна підготовка як складова частина системи професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Ефективність підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту неможлива без удосконалення та прогнозування ефективності навчального процесу. Тому, першим кроком до вирішення даної проблеми, на нашу думку, має бути корекція мети, чітка структуризація змісту та науково-методичне обґрунтування кожної з навчальних дисциплін, які забезпечують навчальний процес студентів спеціальності «Фізичне виховання», відповідно вимог сучасної освіти: розробки нових форм і методів навчання, критеріїв оцінювання професійної майстерності студентів,

обґрунтування теоретичних і методичних основ управління процесом навчання в цілому.

Перспективи подальших досліджень.

Подальші дослідження будуть спрямовані на

Список літератури:

1. *Ахметов Р.Ф.* До питання раціоналізації системи спортивної підготовки за допомогою технічних пристроїв та тренажерів // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: Зб. наук. пр. – Рівне: Принт Хауз, 2001. – Вип. 2. – С. 376–378.
2. *Богданов В.М., Пономарев В.С., Соловйов А.В.* Информационные технологии обучения в преподавании физической культуры. – 2001. – С. 55 – 59.
3. *Вільчковський Е.С.* Професійна спрямованість підготовки фахівців з фізичного виховання // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992 – 2002. Зб. наук. пр. – Харків: ОВС, 2002. – Ч. 1. С. 301 – 310.
4. *Власов В.Н.* Инновационные технологии: методология, обучение и совершенствование рациональной системы двигательных действий в спринтерском беге // Теория и практика физической культуры. – 2002. - № 9. – С. 16 – 17.
5. *Волков Л.В.* Теория и методика детского и юношеского спорта. – К., Олимпийская література. – 2002. – 296 с.
6. *Воробьева Е.В., Григорьев А.А.* Технология проектов – инновационное направление в подготовки специалистов среднего звена // Теория и практика физической культуры. – 2003. - № 9. – С. 6 – 7.
7. *Воробйов М.І., Круцевич Т.Ю.* Практика в системі фізкультурної освіти. – К.: Олімпійська література, 2006. – 296 с.

8. *Герцик М.С., Вацеба О.М.* Вступ до спеціальностей галузі «Фізичне виховання і спорт»: Підручник. – Харків: «ОВС», 2005. – 240 с.
9. *Забора А.В.* Формування знань і навичок майбутніх вчителів фізичної культури в процесі вивчення дисциплін «Теорія і методика фізичного виховання» і «Гімнастика з методикою викладання»: Автореф. дис. ... канд. наук з фіз.. вих.. і спорту: 24.00.02. – ЛДФК – Л., 2004. – 23 с.
10. *Здоровье* студенческой молодежи и пути его формирования в системе образования / Р.Т.Раевский, С.М.Канишевский, А.Ф.Попичко, В.Г.Лапко // Матеріали III Всеукраїнської науково-практ. конф. «Здоров'я і освіта: проблеми та перспективи». – Донецьк, 2004. – С.118 – 132.
11. *Каишуба В.О., Хмельницька І.М.* Современные оптико-электронные методы измерения и анализа двигательных действий спортсменов // Наука в олимпийском спорте. – 2005. - № 2. – С. 137 – 146.
12. *Круцевич Т.Ю.* Оцінка як один із факторів підвищення мотивації учнів до фізичної активності // Фізичне виховання в школі. – 1999. – № 1. – С. 47–50.
13. *Круцевич Т., Зайцева М.* Інноваційні процеси у сфері підготовки та перепідготовки кадрів з фізичної культури // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2005. – № 4. – С. 41–44.
14. *Лубышева Л.И., Магин В.А.* Инновационные технологии в профессиональной подготовке спортивного педагога. – М.: Изд. Теория и практика физической культуры, 2005. – 191 с.
15. *Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003 – 2004 рр.)* / За ред. В.Г.Кременя. Авт. кол.: Степко М.Ф., Болубаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабін І.І. – Київ-Тернопіль: Вид. ТДПУ ім.В.Гнатюка, 2004. – 147 с.
16. *Платонов В.Н.* Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения. – К.: Олимпийская литература, 2004. – 808 с.
17. *Семенова А.В.* Результати дослідно-експериментальної роботи щодо застосування парадигмального моделювання у професійній підготовці

- майбутніх учителів // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія за редакцією проф. Єрмакова С.С. – Харків: ХДАДМ (ХХП), 2008. - № 12. – С. – 112.
18. *Сергієнко Л.П.* Інноваційний зміст системи підготовки спеціалістів фізичного виховання і спорту // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2003. – № 3–4. – С. 22–23.
19. *Цьось А.В.* Диференційований підхід у процесі професійної підготовки вчителя фізичної культури: Автореф. Дис. ...канд.. пед. Наук. – К. – 1994. – 16 с.
20. *Шиян Б.М., Пануша В.Г.* Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту. Навчальний посібник для студентів факультетів фізичного виховання. – Харків: «ОВС» 2005. – 206 с.

ОСОБЕННОСТИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ СФЕРЫ «ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА И СПОРТ»

Тамара Кутек

Житомирский государственный университет имени Ивана Франко

В статье рассмотрены особенности подготовки будущих специалистов физической культуры и спорта. Определено структуру, главные составные учебного процесса студентов и направления его усовершенствования.

Эффективность подготовки будущих специалистов сферы физической культуры предусматривает коррекцию цели и содержания учебного процесса с помощью разнообразных средств, форм, новых методов обучения, разработку новых критериев оценивания уровня профессионального мастерства студентов, обоснование теоретических и методических основ управления процессом обучения в целом.

Ключевые слова: физическая культура, учебный процесс, методы обучения, профессиональное мастерство, критерии оценивания.

THE PECULIARITIES OF TRAINING OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS SPECIALISTS

Tamara Kutek

Zhitomir State University named after Franko

The paper deals with the peculiarities of training of future physical education and sports specialists. The author has determined the structure, basic components of students' academic process as well as the ways of its development in the article. The efficiency of training of future physical education and sports specialists stipulates for the correction of goal and content of the academic process by use of various forms, new studying methods, development of new criteria of evaluation of students' professional qualifications, grounding of theoretical and methodological bases of managing the studying process in general.

Key-words: physical education, academic process, methods of studying, evaluation criteria, professional qualification.